

Worsteling tussen medeleven en angst

door **Martha Riemsma**, hoofdredacteur

Enschede was afgelopen maandag het decor van demonstraties voor en tegen de komst van een asielzoekerscentrum in de stad. Een herkenbaar beeld in de media: uitgesproken voor- en tegenstanders die lijnrecht tegenover elkaar staan in het vluchtelingendebat. Toch ligt het voor veruit de meeste mensen genuanceerder dan simpelweg voor of tegen zijn. Voor hen is het juist een worsteling tussen medeleven en angst. We zijn aangedaan door de grote groep mensen die ons om hulp vraagt, maar maken ons ook zorgen over wat de opvang betekent voor onze buurt of stad. En het idee dat het ons 'overkomt' en dat de oplossing van de crisis ver buiten onze grenzen ligt, versterkt het gevoel van ongemak. De kop boven de berichtgeving over de demonstraties in Enschede op onze voorpagina van dinsdag, was achteraf niet goed gekozen. Met 'Komst asielzoekers spijst stad' werd de suggestie gewekt dat de hele stad verdeeld is, terwijl feitelijk 100 voorstanders en 250 tegenstanders tegenover elkaar stonden. Een aantal lezers merkte op dat deze kop onnodig tweespalt in de regio aanwakkerd. Dat is natuurlijk niet de bedoeling. Een kop moet kort en krachtig zijn. Het is daarom niet ongebruikelijk om te veralgemeniseren. Als we koppen gebruiken als 'Regio boos op Den Haag' of 'Almelo houdt van Heracles', bedoelen we vanzelfsprekend niet iedereen Twentenaar of elke Almeloër. Maar in dit geval ligt het zo gevoelig dat elke veralgemenisering direct vragen oproept. Terwijl wij juist vragen willen beantwoorden. Daarom gaan we vooral op zoek naar de feiten. Is het aantoonbaar dat de criminaliteit stijgt bij de komst van een azz? Wonen er louter alleenstaande mannen in de opvangcentra? Waar komen de vluchtelingen vandaan? En zijn ze echt allemaal getraumatiseerd? Dat moet ervoor zorgen dat onze lezers goed geïnformeerd hun eigen mening kunnen vormen in ingewikkelde kwesties als deze.

Reageren?
hoofdredactie@tctubantia.nl

Angsthaas

• Mensen doen te vaak onnodig beroep op gezondheidszorg • Foute

Klaagzang FNV brengt

Red de zorg. Met die oproep wist de FNV 15.000 demonstranten op de been te brengen. Toch is de keuze voor de ingeslagen weg onontkoombaar.

door **Ad Bergsma**

De ambulance is uitgerukt voor een oudere mevrouw die na een val bij het winkelcentrum op de grond ligt. De verpleegkundige stapt uit en vraagt wat er aan de hand is: 'Heeft u pijn?' 'Nee', antwoordt het slachtoffer. 'Maar waarom ligt u dan op de grond', is de logische vervolgvraag. 'Omdat de omstanders zeiden dat dat veiliger was en ik op deskundige hulp moest wachten', vertelt het slachtoffer dat zich overeind laat helpen en haar weg lopend vervolgt, nadat ze volgens het protocol even is nagekeken. Het ambulancepersoneel blijft achter met een half uur verplichte administratie.

Dit voorval is herkenbaar voor veel gezondheidsprofessionals. Het illustreert de stelling dat we naast bezuinigingen en het geldtekort in de zorg nog een probleem hebben: het niet optimaal beste-

•••

'De ontwikkeling heeft te veel mooie kanten om alleen maar schande te roepen'

Ab Bergsma

den van het beschikbare geld. Mensen die zichzelf zouden kunnen redden doen een beroep op de schaarse middelen in de zorg. We hebben elkaar wijsgemaakt dat we beslissingen over gezondheid het best aan professionals kunnen uitbesteden. Maar in het huidige informatietijdperk is dit een achterhaald standpunt. Vandaar dat zorgprofessionals steeds meer aandacht besteden aan gezamenlijke besluitvorming, zodat keuzes afgestemd worden op het dagelijks leven van de patiënt. Eenzijdig voorschrijven wat moet, doen professionals steeds minder.

Eigen netwerk

Een van de terreinen waar de samenwerking met patiënten gezocht wordt is kostenbesparing. Onder de noemer van zelfmanagement wordt gekeken wat patiënten zelf in samenwerking met het eigen netwerk zouden kunnen ondernemen om tot meer zelfredzaamheid te komen. Dat is behalve een bezuiniging ook een methode om ervoor te zorgen dat zorg mogelijk blijft voor de personen die dit het hardst nodig hebben. Deze ontwikkeling lijkt onvermijdelijk in een tijd waarin de bevolking vroegeter en steeds vaker last heeft van chronische aandoeningen.

De bezuinigingen in de zorg die de FNV aan de kaak wil stellen, zijn een oprechte poging de zorg betaalbaar te houden. Dat bij zo'n grote reorganisatie ook verkeerde keuzes worden gemaakt is pijnlijk, maar onvermijdelijk. Zo zou je kunnen betogen dat het accent op medisch-technische zorg niet altijd de beste keuze is om een optimale kwaliteit van leven te garanderen. Toch heeft de door het kabinet gekozen ontwikkel-

• FNV-voorzitter Ton Heerts spreekt in Amsterdam duizenden deelnemers aan de demonstratie tegen bezuinigingen op de zorg toe. foto ANP

richting te veel mooie kanten om alleen maar schande te roepen.

Dan nu de boodschap van de FNV: 'Dit kabinet bezuinigt miljarden op de zorg. De gevolgen daarvan zijn voor vele kwetsbare mensen nu al pijnlijk voelbaar. Honderdduizenden mensen die zorg nodig hebben omdat ze ouder worden, in de knel zitten als jongere, gehandicapt zijn of psychiatrische hulp nodig hebben, krijgen niet langer de zorg

die ze nodig hebben. Dit kan niet!'

Slachtofferretoriek

De vakbond mobiliseerde met die boodschap het Nederlandse volk. Het bracht een week geleeden in Amsterdam vijftienduizend mensen op de been. Maar het is alleen jammer dat de FNV kiest voor slachtofferretoriek. Bij deze een alternatieve tekst, die meer ruimte geeft aan de veerkracht van patiënten: 'Dit kabinet

door **Gemma Boon**

Mijn Amerikaanse auto is ontworpen voor een nichemarkt van imbecielen zonder rijvaardigheden. Een luide piep waarschuwt voor naderend gevaar wanneer ik achteruit wil rijden, mijn riem niet om heb, de lichten aan laat staan, de sleutels in het contactslot laat zitten, een deur niet goed dicht heb gedaan, de benzine dreigt op te raken of wanneer er iets anders mis zou kunnen zijn met een van de drie-duizend onnodige snuffjes van de rammebak.

Heel handig, ja. Maar mijn auto heeft zich tegen mij gekeerd. Hij

besluit sinds kort zelf wat hij doet en wanneer. Ik vond het eerst nog wel leuk dat hij niet slaafs deed wat ik van hem vroeg, maar nu word ik er een beetje moe van. Tijdens ritten van een halfuur of langer begint hij klagend te piepen, zonder duidelijke aanleiding. De benzinemeter geeft plots een lege tank aan, terwijl ik hem zojuist nog vol heb gegoooid. Laats ging het linker achterraampje open bij het starten van de motor. De auto zoog het hele zonnescherm mee de portiersleuf in, met zuignap- en al. Na een hardhandige verwijdering van het zonnescherm en een reprimande van mijn kant, weigerde hij te starten. Ik kreeg de sleutel niet meer omgedraaid

in het slot. Mijn auto belichaamt de donkere zijde van innovatie: het zelfsturend vermogen is te groot geworden, waardoor ik nu overgeleverd ben aan zijn automatisch gereerde grillen. De computerstoring waaraan mijn auto lijdt is vergelijkbaar met het effect van een hersentumor op de mens: zijn handelen is onvoorspelbaar. Dat is angstig, want wat als mijn auto de volgende keer besluit tijdens het rijden het stuur over te nemen, of de motor uit te schakelen?

Gelukkig sta ik niet alleen in mijn angst. Architect Rem Koolhaas sprak op 31 augustus tijdens de

opening van het academisch jaar van de Universiteit Twente over onze toekomst, waarin de wereld steeds individualistischer wordt naarmate de automatisering toeneemt. De wereld is in de ogen van Koolhaas een grimmige plek, waar privacy een illusie is en digitalisering bedreigend. Hij deelde met ons een van zijn vele angstige toekomstvoorspellingen: frisdraakenautomaten op stations die zelf aan voorbijgangers aangeven dat ze bijgevuld moeten worden. Dat klinkt als wat de Amerikaanse fabrikant van mijn auto voor ogen had, en kijk waar het op uitdraait! Koolhaas - of moeten we hem Angsthaas noemen - is niet de enige die de toekomst vreest.

keuzes zijn bij grote reorganisaties onvermijdelijk

Zorg niet verder

heeft voor ieder huishouden in Nederland honderden euro's extra koopkracht geregeld, door de consequente toepassing van het idee dat mensen die wat mankeren niet altijd zielig zijn. Vóór de gemeenschap bijspringt wordt eerst gekeken wat mensen en hun naasten zelf kunnen. Dat maakt hen trots en geeft hen de gelegenheid zelf te kiezen wat het belangrijkste is voor hun kwaliteit van leven. Hierbij maakt de zorg soms fouten. En plaatselijk wordt de zorg echt te schraal.' Met andere woorden: schets de situatie niet te zwart, als een soort omgekeerde

makelaar die van een knus en gezellig huis zegt dat het piepklein is.

Onevenwichtigheid

Laten we beseffen dat we op dit moment echt niet weten hoe het beter zou moeten. Misschien kan een beeld uit de actualiteit helpen de huidige situatie in een context te plaatsen. We kunnen in Nederland jaarlijks de zorgkosten verder op laten lopen en zorgen voor prachtige en dure zorginstellingen en extra personeel in de chronische zorg, maar wanneer slaat dat om in onevenwichtigheid? Krij-

gen we dan straks geweldige instellingen, die we niet kunnen gebruiken omdat de waterleiding in de straat niet functioneert?

We redden de zorg alleen met vernieuwing. Een goed startpunt daarbij is het slachtofferschap van patiënten niet vergroten. We hebben de eigen kracht van patiënten in de toekomst hard nodig.

.....
Auteur is psycholoog en als associate lector zelfmanagement verbonden aan Hogeschool Saxion in Enschede en Degerseer. Ook schreef hij boeken over psychologische onderwerpen.

De week van

bots die ons werk overnemen. Het tempo waarin innovaties worden toegepast is ongekend hoog. We zijn trots op die ongeremde vindingrijkheid, maar we zijn ook bang om zie-eeuwse monsters van Frankenstein te creëren. Mensen omarmen techniek en tegelijkertijd voelen ze de dreiging. Wat als computers slimmer worden dan mensen? Hebben wij de touwtjes nog wel in handen? Wie beschermt ons tegen de keerzijde van technologische ontwikkelingen? Koolhaas en ik, wij zijn angsthazen. U ook?

.....
Auteur is schrijver en werkt voor het Rijksmuseum Twenthe.

Het aantal vluchtelingen dat naar Nederland komt is deze week naar recordhoogte gestegen. Liefst zeventienhonderd mensen per dag, op de vlucht voor het oorlogsgeweld in met name Syrië, zoeken een veilig heenkomen in ons land. Het kabinet deed, onder meer met een brandbrief, een beroep op gemeentes om per direct voor voldoende slaapplekken te zorgen.

De gang van zaken legt een grote druk op gemeentebestuurders. Velen zien zich genoodzaakt om soms zelfs zonder medeweten van omwonenden, leegstaande gebouwen, accommodaties en evenemententerreinen beschikbaar te stellen. "Omwonenden krijgen het door de strot geduwd. Maar nood breekt wet", zei

OP OOGHOOGTE

Gert-Jan Hospers

De waarde van wandelen

Afgelopen weekend was ik in Wenen. De Oostenrijkse hoofdstad heeft veel meer te bieden dan Strauss, Schmitzels en Sachertorte. Dat merkte ik toen ik rondliep in de binnenstad en op een bijzonder festival belandde. Het was geen cultureel, culinair of sportevenement, dat was duidelijk. Maar wat dan wel? Navraag leerde dat ik op het Streetlife Festival was, een manifestatie om het Weense straatleven te krijgen over wandelroutes, voetgangersapps en andere wandelaccessoires. In Wenen staat dit jaar de voetganger centraal. De gemeente wil dat inwoners va-

waar je wilt zonder je druk te hoeven maken of je vervoermiddel er bij terugkomt nog staat. Als wandelaar sta je niemand in de weg. Sterker nog, een stad is juist gebaat bij mensen die zich te voet verplaatsen. De aanwezigheid van voetgangers maakt wijken veiliger, of het nu gaat om woon-, werk- of winkelgebieden. Automobilisten, buschouffeurs en fietsers moeten alert zijn en hun snelheid minderen. Bovendien: op een plek waar veel mensen lopen krijgen criminaliteit en vandalisme minder kans. En voor de lokale detailhandel zijn voetgangers een zegen. Wandelende consumenten kijken in etalages en komen vaak terug - ze kunnen nu eenmaal niet alles tegelijk meenemen. Daar heb je als winkelier meer aan dan aan klanten die 's zaterdags met de auto voorrijden om de wekelijkse boodschappen in één keer in te slaan. Voetgangers zorgen voor een levendige openbare ruimte, een plek waar mensen oog voor elkaar hebben.

Net zoals glimlachen is wandelen een activiteit die niets kost maar ons allemaal wat oplevert. Alleen al daarom kan het niet genoeg gepromoot worden. In Wenen lijkt de *Wien zu Fuß*-campagne in elk geval aan te slaan.

Steds meer inwoners laten de auto of fiets staan en gaan te voet naar de binnenstad. Met een stappenteller op hun smartphone kunnen ze het aantal gezette voetstappen bijhouden om ze vervolgens in te wisselen voor attenties, zoals een kortingbon voor de schoenmaker, een hippe tas of een flesje drinken. Daarmee probeert het stadsbestuur 'het onbewuste bewust te maken', om het in de woorden van de Weense psychiater Sigmund Freud te zeggen. Bij mij is dat gelukt: sinds het weekendje Wenen ben ik me bewust van de waarde van wandelen voor steden en hun bewoners. Ik ga snel weer eens een blokje om.

Bovendien: op een plek waar veel mensen lopen krijgen criminaliteit en vandalisme minder kans

Bedden voor medemens gezocht

Bernt Schneiders, burgemeester van Haarlem, deze week in *Nieuwsuur*, nadat bekend werd dat in de lege koepelgevangenis in zijn stad 350 vluchtelingen onderdak krijgen.

Maar tegelijkertijd blijft het vanuit een aantal gemeenten angstvallig stil. Nog altijd heeft het Centraal Oorlogsvluchtelingenonderzoeksbureau (COO) opvang asielzoekers met zo'n tweehonderd gemeenten geen contact gehad over wat zij zouden kunnen doen. In de Tweede Kamer poogde de Geert Wilders zijn bewering van de asielsumamie kracht bij te zetten door een opsomming te geven van alle gemeenten met een opvanglocatie. Maar wil ons land de medemens in nood een hand blijven toesteken, dan moet het lijstje van Wilders echt nog wel wat langer worden.

■ Gearriveerde vluchtelingen.